

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. +370 5 210 7161, el. p. info@ekgt.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614

Lietuvos Respublikos Seimo
Kultūros komitetui

2026-03-16 Nr. S-98

DĖL VALSTYBINĖS PENSIJOS SKYRIMO JONO BASANAVIČIAUS PREMIJOS LAUREATAMS

Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo 5 straipsnis nustato, kad teisę į pirmojo laipsnio valstybines pensijas turi asmenys, kuriems paskirta Lietuvos nacionalinė kultūros ir meno premija arba Lietuvos nacionalinė literatūros, meno ir architektūros premija. Tačiau tokia teisė nėra suteikta to paties statuso Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos laureatams, nors tai yra aukščiausio lygmens premija etninės kultūros srityje, kuria apdovanoti laureatai pasižymi išskirtiniais nuopelnais šioje srityje, reikšminga kūrybine, moksline veikla ir kitais darbais, susijusius su etninės kultūros plėtra, tautinės savimonės puoselėjimu ir etnokultūriniu ugdymu. Siekdama užtikrinti kultūros srities visų nacionalinių premijų laureatų vienodas teises į pirmojo laipsnio valstybinę pensiją, Etninės kultūros globos taryba (toliau – Taryba) 2026 m. kovo 10 d. posėdyje bendru sutarimu nutarė teikti siūlymą keisti Valstybinių pensijų įstatymo 5 straipsnį, suteikiant teisę gauti pirmojo laipsnio valstybinę pensiją taip pat ir Jono Basanavičiaus premijos laureatams.

Ši premija pasižymi ilgame istorija, kurios pradžia siejama su Valstybine Jono Basanavičiaus premija, įsteigta 1992 metais. Nuo pat pradžių ji buvo gretinama su beveik tuo pat metu įsteigtomis Lietuvos nacionalinėmis kultūros ir meno premijomis: nustatytas ne tik vienodas premijos dydis, bet ir įteikiamos jos tuo pat metu – Vasario 16-osios dienos proga, Valstybinės Jono Basanavičiaus premijos nuostatuose nurodant, kad premija įteikiama „kartu su nacionalinėmis kultūros ir meno premijomis“. Siekiant aktyviau įtvirtinti nacionalinę etninės kultūros sričiai skirtos premijos pobūdį, 2017 metais Valstybinės Jono Basanavičiaus premijos pavadinimas buvo pakeistas į Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos pavadinimą. Naujuose premijos nuostatuose pabrėžiama, kad Nacionalinė Jono Basanavičiaus premija tęsia Valstybinės Jono Basanavičiaus premijos tradiciją, nacionalinė premija negali būti skiriama Valstybinės Jono Basanavičiaus premijos laureatams, asmuo ją gali gauti tik vieną kartą gyvenime. Užtikrinant pirminių Jono Basanavičiaus premijos sąsają su Nacionalinėmis kultūros ir meno premijomis tęstinumą, Nacionalinės Jono Basanavičiaus nuostatuose nurodoma, kad „Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos laureato diplomai ir ženklai įteikiami Lietuvos valstybės atkūrimo dienos

(Vasario 16-osios) proga kartu su Nacionalinėmis kultūros ir meno premijomis“. Taigi tiek valstybinė, tiek nacionalinė Jono Basanavičiaus premija – tai ta pati svarbiausia aukščiausio lygmens premija etninės kultūros srityje, kurios tęstinumas išlaikytas keičiant premijos pavadinimą.

Tuo remdamasi Taryba teikia siūlymą įstatymu įtvirtinti teisę į pirmojo laipsnio valstybinę pensiją ne tik Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos laureatams, bet ir šiai premijai prilyginamos ankstesnės Valstybinės Jono Basanavičiaus premijos laureatams. Taryba parengė Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo siūloma suteikti pirmojo laipsnio valstybinę pensiją Jono Basanavičiaus premijos laureatams, nes jų veikla įprasmina Lietuvos istorinę atmintį, tautinės savimonės stiprinimą, etninės kultūros vertybių pažinimą, išsaugojimą bei perdavimą ateities kartoms, tuo svariai ir reikšmingai prisideda prie valstybės tęstinumo.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, 1 lapas.
2. Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.
3. Aiškinamasis raštas dėl Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto, 3 lapai.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

